

FÁTYOL VIOLA
HA VAN SZÍVED, NEKED IS FÁJ, AMIT VELEM TETTÉL

Témavezetők

Kopek Gábor DLA
médiaművész
egyetemi tanár

Szirtes János DLA
képzőművész
egyetemi tanár

Moholy-Nagy Művészeti Egyetem Doktori Iskola
Budapest, 2024

HA VAN SZÍVED, NEKED IS FÁJ, AMIT VELEM TETTÉL

2013-2017

Vámospércs Hajdú-Bihar megyében, a keleti országhatártól tizenkét kilométerre fekszik, lakossága megközelítőleg ötezer fő. A helybeliek hagyományosan főleg a mezőgazdaságban dolgoznak, vagy egyéb állásuk mellett háztáji gazdálkodást folytatnak. A város földrajzilag, gazdaságilag és kulturálisan is a peremlét problémáival küzd.

A hagyományőrző népdalkörök a hatvanas években jelentek meg a magyar vidéken, és máig jellegzetes résztvevői a kisebb települések kulturális életének. Főleg nemzeti ünnepekkor, valamint fontosabb helyi és környékbeli eseményeken lépnek fel. A Vámospércsi Népdalkör tagjai jórészt idős nők, akiknek nyugdíjas éveikben jut először elég idejük arra, hogy pusztán a szellemi önkifejezés érdekében végezzenek valamilyen tevékenységet. A kórusba egyrészt az éneklés örömeért járnak, másrészt a közösség segítségével könnyebben küzdik le a magányt és a depressziót, így hosszú ideig maradnak a helyi társadalom aktív tagjai.

2013-ban kezdtem el énekelni a népdalkörrel. Az asszonyok az elejétől kezdve nyíltan és szeretettel fogadtak, én pedig a generációs különbségek ellenére könnyen beilleszkedtem. Beszélgettünk arról, milyen szerepet játszik az életükben a kórus, mit jelentenek nekik a népdalok, és hogyan formálja őket a közösség. Felléptem velük, egyenruhát kaptam, és pár hónap alatt én is a csoport tagjának éreztem magam.

A közös munkánk tovább folytatódott, és a következő nyáron újra hosszabb időre látogattam meg a népdalkört. Röviddel azután érkeztem, hogy véglegessé vált, a fiúval, aki a vőlegényem volt, mégsem fogunk összeházasodni, és nem is maradunk tovább együtt. A nénik azonnal megértették a helyzetet, és pártfogásukba vettek.

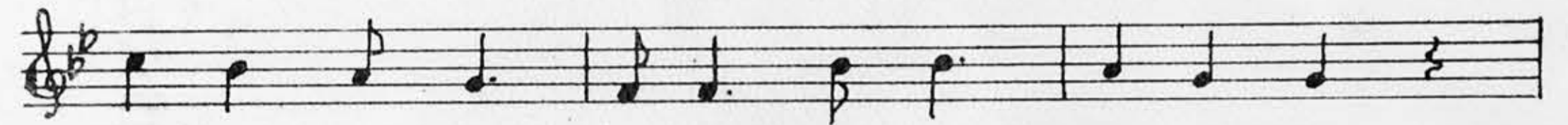
Ettől kezdve vált igazán személyessé közöttünk a viszony, foglalkoztak velem külön-külön és együtt is, meséltek a házasságaikról, szerelmeikről, az életük boldog és tragikus szakaszairól. Meghívtak az otthonaikba, etettek, törődtek velem, tanácsokkal láttak el és lépésenként segítettek át a nehéz szakaszokon. Közben engem támogattak, saját magukat is biztatták. Elmondták, milyen nőként vidéken élni, végignézni a férjek öngyilkosságát, a gyerekek elvesztését, hogyan lehet jó és rossz házasságokban élni, milyen megöregedni és megküzdni a magánnyal. Elmondták, hogyan kell végsősoron mindig mindent túlélni.

Azóta is együtt énekelünk.

Gyorsan.

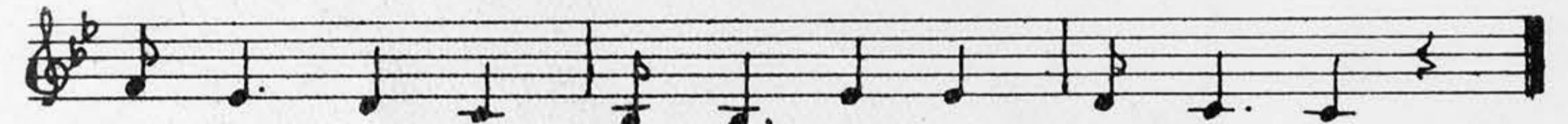
Férfiak: 1 Kék i - bo - Lyá ha le - sza - ki - ta - ná - Lak.

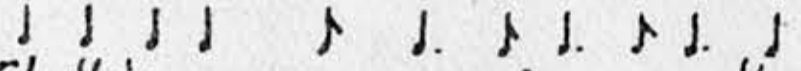
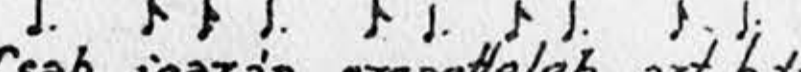
Mit mon - da - nál ba - bám ha el hagy - ná - Lak.

Nők: Azt mon - da - nám ver - ján meg a te - rem - tő,

So - sa vol - tál i - gaz szi - vü, sze - re - tő.

2.
 Mit nékem egy almát kétfelre vágni,

 Mit nékem a szeretőmlől alválni.

 Elválásom nem annyira sajnálom,

 Csak igazán szeretteleb, azt bánom.

Én nem tudok magam lenni, én bele vagyok betegedve, ha itthon gubbasztok.

I can't bear being on my own, it makes me sick to just sit at home.

Ha nem lett volna a népdalkör, én biztos begolyósodtam volna.

If it wasn't for the folk choir, I would surely have ended up losing my mind.

Én amikor a színpadra lépek, minden gondom elfelejtem. Úgyhogy te is felejtse el, és gondolj arra, hogy van még legalább tíz éved, hogy sikered legyen a férfiaknál. De előbb lesz.

When I set foot on the stage, I forget all my concerns. You too should forget about all that and think about that you've got at least ten more years to become a success with men. But you'll make it sooner.

Karácsonyi
idézet

Melenge
ugszület
Hogy a

Lehatkúl
a város zaja
karác-

JUNE
JUN
JUN
191-194

JUNIUS

30

PÉNTEK

FRIDAY
FREITAG
VENDREDI

PS

Piros alma leesett a sárba
 Ki felszedi nem szedi hiába
 Én felszedtem megmostam a sártól
 Páros osókot kaptam a babámtól

Hogy én téged igazán szeretlek.
 Nincsen oly kincs, miért od'adnádak
 Mert én téged holtig szeretlek.

Anna, valóba terem az dnozba
 De szép legény jár a mi utadukba
 Szemeimet ró' te merem vetni
 Szegény nagysz nem hagyja' keretui
 Anna az a bús gelice madár
 Párja nélkül még az égbe nem száll.
 Felkavarja úgy isska a vizet
 Sírhatta babám nem leked a tied
 Én ezután nem keretek népet,
 Mert a béppel kerem az élet
 A onydt, meg nem tudom keretui
 Én Isteneim, hogy kell ened leuen

Kétfelé vált a mi utunk semmi közünk egymáshoz
 Találok én szép szeretőt, de te azért ne átkozz.
 Megmutatom a világnak, hogy szivemből kizárlek.
 Azt is tudd meg barna legény, sose sírok utánad.

Csipkés szélű zsebkendőmben benne van a monogram
 Mig szeretőt nem tartottam, százszor boldogabb voltam.
 De mióta hallgatok egy barna legény szavára,
 Olyan vagyok mint egy madár kalitkába bezárva.

Babám szive a kalitka én meg rab vagyok benne
 Eltiltottak a babámtól nem beszélhetek vele.
 Mert már engem ^{ugybe} szemet másnak adta a szívet.
 Felejts el már barna legény ~~ugybe~~ leszek a tied.

Sal

X vamospercsi vamosperosi torony tetejébe
 ül egy holló ül egy holló tiszta feketébe

Dombon van a babám nádfedeles háza
 Ha esik az eső lefoly az utcára
 Csak dombon ne vóna, hogy ide ne látszana
 Szomorú szívemnek bánata ne volna

Ha meguntál babám szeretni engemet
 Csinaltass koporsót, temess' el engemet
 Ird fel a fejfámra, hogy itt nyugszik egy árva
 Kinek szerelemből történt a halála

A mi házunk előtt van egy rezgő nyárfa
 Alatta virágzik egy sárga tearózsa
 Bimbó is van rajta, csak zöld levél nincsen
 Házasodj meg babám, verjen meg az isten.

Tar Imi	125
Kati	125
Rózsika	125
Scuka	125
Laci	125
Juliska	125
	<hr/> 750 Ft

jövöhét kedot
 Szerelo

A férjet mindig dicsérni kell, például mondani neki, hogy olyan szép a bőröd, mint a hamvas kifli,
hiába a napon voltál egész nap.

You should always praise a husband like telling him, your skin is so nice like icing on a cake,
no matter you've spent the whole day in the sun.

A férjnek pinát kell adni, ha reggel kéri, reggel, ha este, este.

You should give your husband pussy whenever he wants it: morning, noon or night.

Elnézem a filmekbe, hogy némelyik férfi hogy rajong a nőért. Hát, én ezt nem tapasztaltam.

I've seen in films how some men can adore a woman. Well, I haven't experienced that.

*Ha van szíved neked is fáj,
amit velem tettem.*

Mikor távol volt, akkor jobban szerettem.

When he was away, I loved him more.

A szerelem sötét.

Love is dark.

Édes anyám sok szép szava,
kire nem hajlottam soha,
Hajlanék én, de már késő,
hullik fölöttem az eső.

Árva lányhaj lengedez a hegytetőn,
Árva vagyok elhagyott a szeretőm,
A szememből csak egy árva könny ragyog,
Érzi szívem nemsokára meghalok.

Ha meghalok széles úton vigyetek,
Babám kapujába le is tegyetek,
Nyissátok fel koporsóm zárt fedelét,
Hadd hullassa rám a gyászos könnyeit.

Ha meghalok nem kell nekem ^{szertő} ~~szertő~~,
^{szertő} ~~Szemfedő~~ lesz majd a gyászos temető,
A fej fáma csak az legyen felírva,
En is voltam hű szerető valaha.

De szeretnék a templomba akkor lenni,
Mikor az a barna legény fog esküdni,
Meghallgatnám, hogy tagad ki a szivéből,
Ő te álnok, hogy nem félsz a jóistentől
Ha meghalok ki fog engem megsiratni,
Ki fog az én koporsómra ráborulni,
Ráborulna Édesanyám, de már nincsen
Borulj rá hát egyetlenegy drága kincsem.

A faluban minden csendes,
Még az éjmadár sem repdes,
// Nyugodalom lakik benne,
Mintha temetőben lenne,://

Majdnem mindenki özvegy itt, hát anyám, annyi mindenki meghal ebbe a rákba, meg még mibe.
Egy kis finom barackot is egyél, nézzed csak.

Almost everyone's a widow here, you see dear, what with all these folks dying of cancer
and whatnot. Come on, have a nice apricot, here, look.

Kimegy az erő a szívemből.

My heart is drained of strength.

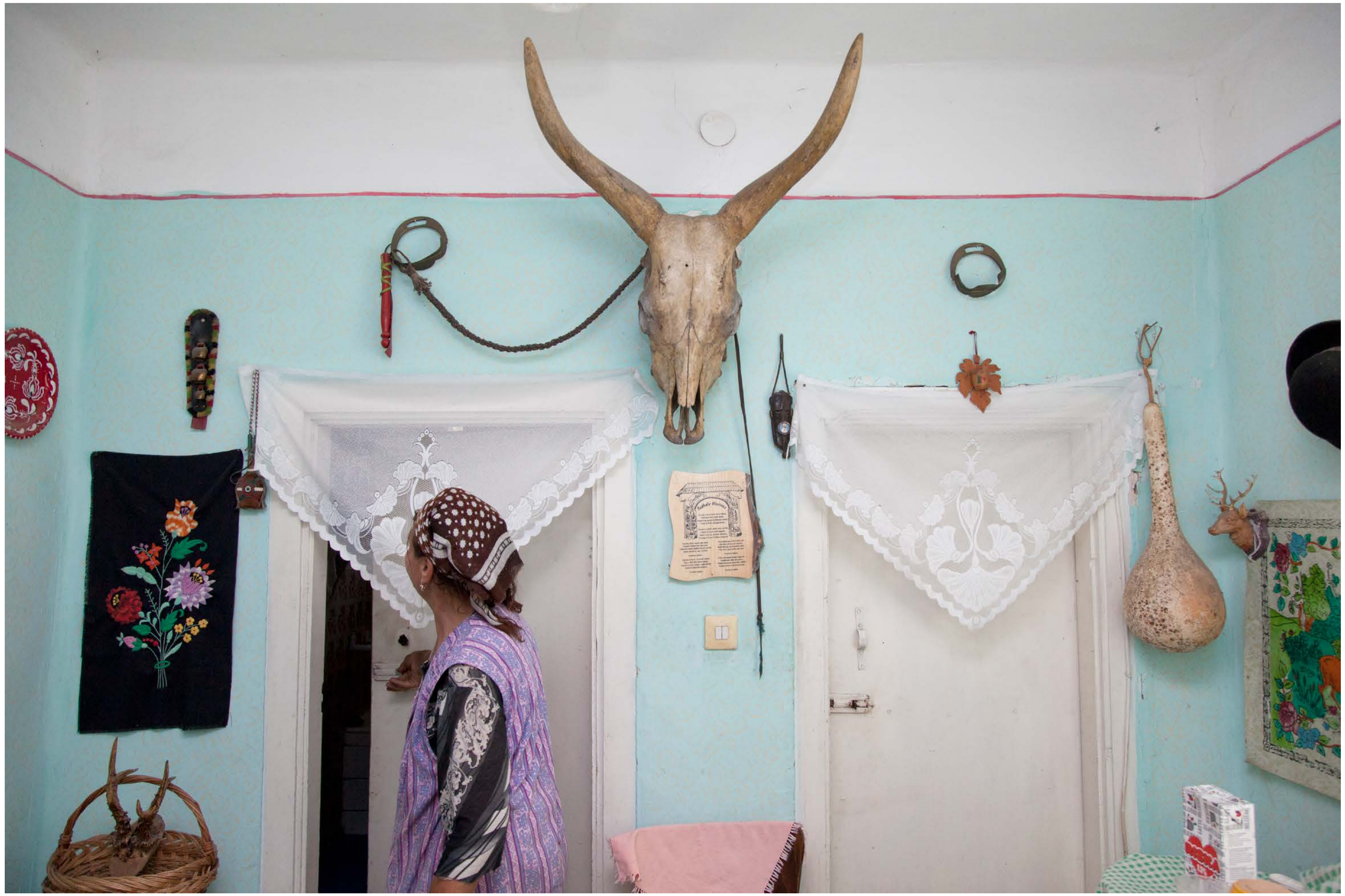

Azt nem lehet feldolgozni, ha az embernek a gyereke meghal.

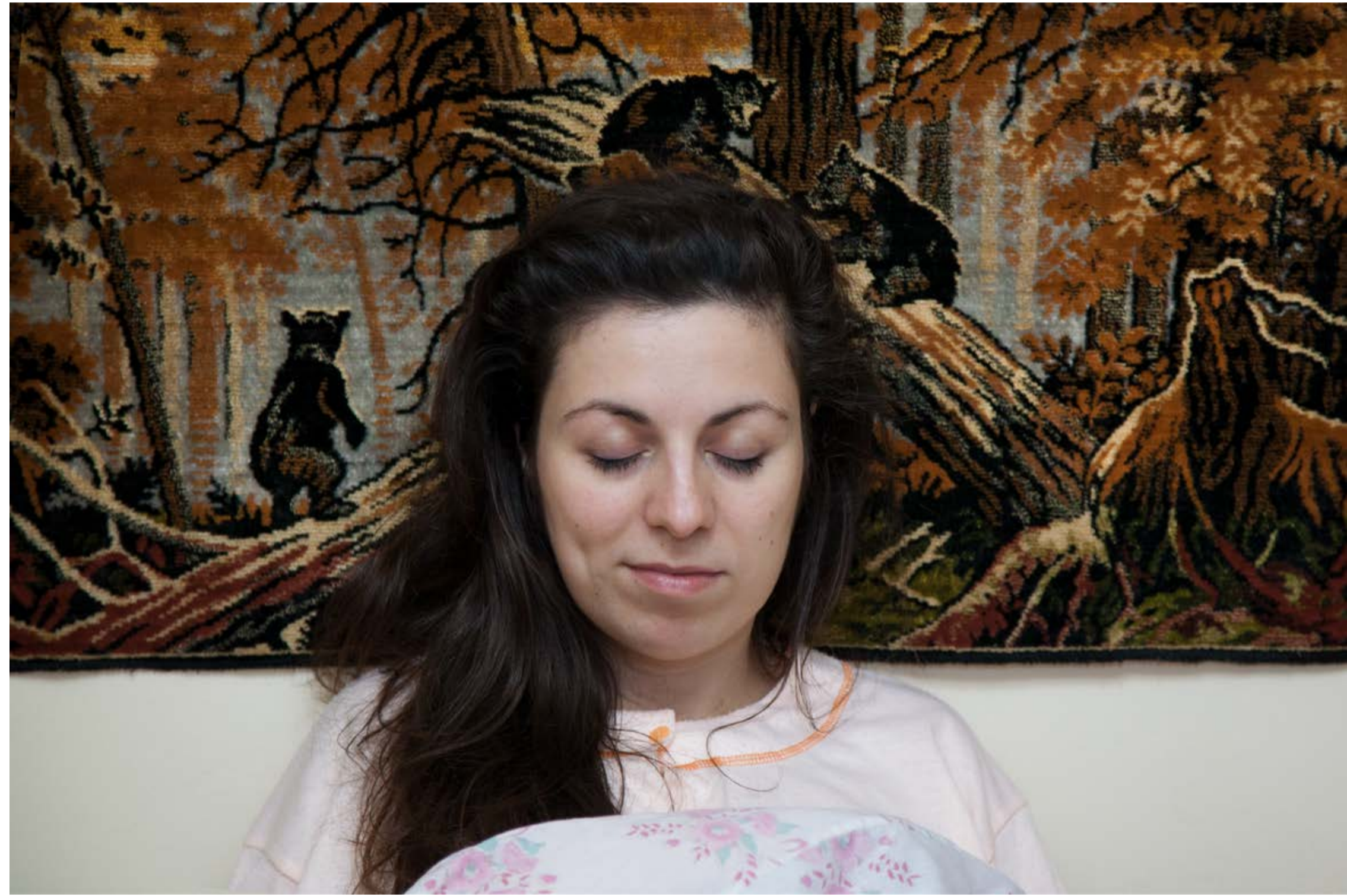
You can never put that behind you if your child dies.

Én már nem akarok új bútort. Nem vagyok egy nagyvágyi.

I don't want new furniture any more, I'm not some go-getter, me.

A testvérem, a fiam mindig ezen az ágyon aludtak, amin most te, ha jöttek.
De mostmár nem jönnek, csak gondolatban.

My brother, my son - they would always sleep in this bed where you sleep now,
when they came to visit. But they don't come anymore, only in my thoughts.

Majd eljön mindőnknek az idő. Váratlanul jön el.

For each one of us our time will come. It will come unexpectedly.

A mi házuk tetejére rászállott egy gerlice
Két szárnyából piros tollat ejtett le.
Bus gerlice csengő hangon csak azt énekli,
Aranyos kis gyöngyvirágon csak egy szőre gyere ki.

A mi házuk tetejére rászállott egy pacsirta,
Ne csalogasd a szívetet Juliska,
Mert ha az én árva szívem síj, haj visszajel

Amerre én járok még a fák is sírnak, gyenge ágairól levelek hullanak
Hulljatok levelek, rejtsetek el engem, Mer az idesanyám sirva keres
engem.

Idesanyám vótál mért nem tanítottál, gyenge vessző vótam, mér nem
hajlitottál.

Hajlitottál vóna, meghajlottam vóna, ilyen árvaságra nem jutottam
vóna.

2. De szapetnék tölgyfa lenni erdőben,
Ha valaki tüzet rakna belőlem.
Mer' a tölgyfa kék lánggal ég füst nélkül,
Árva szívem soha sínes bánat nélkül.

De egy idő, mikor engem szeretted,
De a látom szívet m' csak szeretted
Még bánca még vissza síráll engemet,
Egy bibánona kétszer nyilni nem lehet.

Vékony héja van a piros almának
Mert nincs nála sem szép szeretőm, mint másnak
Mert ha nekem olyan lenne, mint másnak
Nem lennék én rabja ~~é~~ világnak
rája e nagy világnak

Ha bemegyek a korcsmába bort inni,
Én utánam sirva ne járjon senki,
Mert az aki én utánam sirva jár,
Az csalja meg a szívetem igazán.

2.

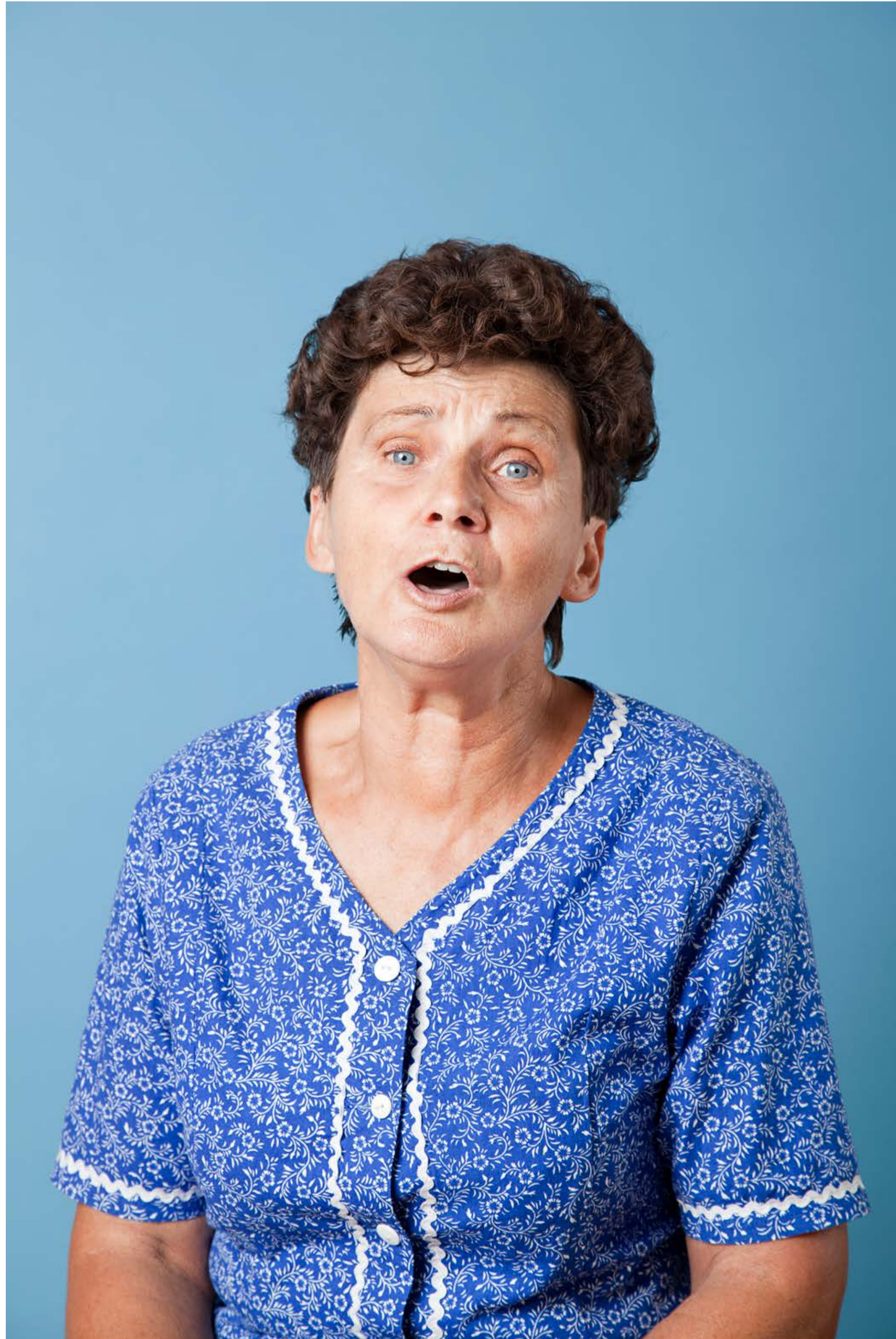
Zavaros a Tisza nem lehet halászni,
Haragszik a rózsám nem akar szeretni.
Ha majd a Tisza viz fenéig lesz tiszta,
Aranyos galambom akkor gyere vissza.

Mért nincs minden lánynak kut az udvarában,
Kerebély diófa pitvar ajtajában,
Terebély diófa, sima a levele,
Mért nincs minden lánynak igaz szeretője.

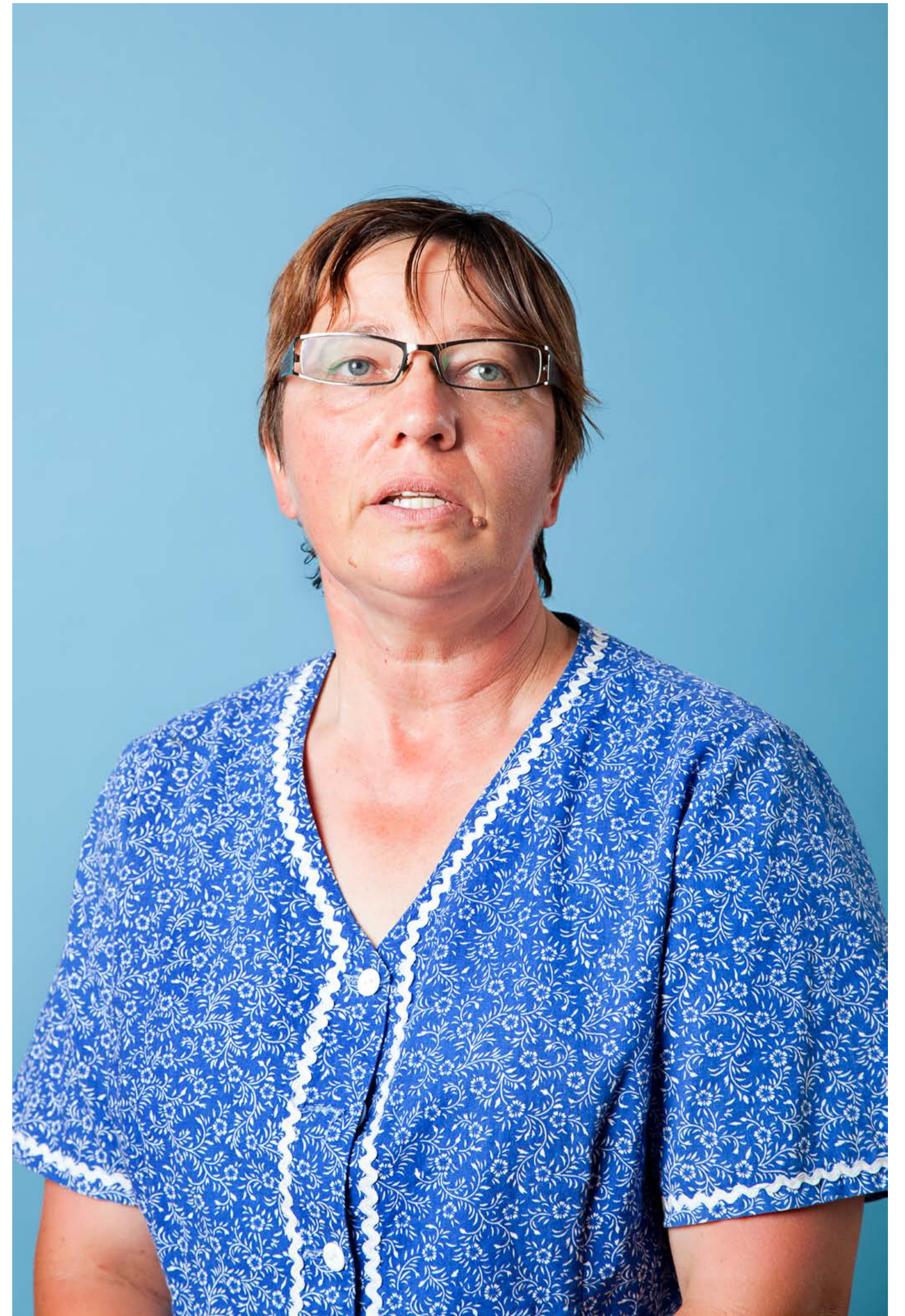
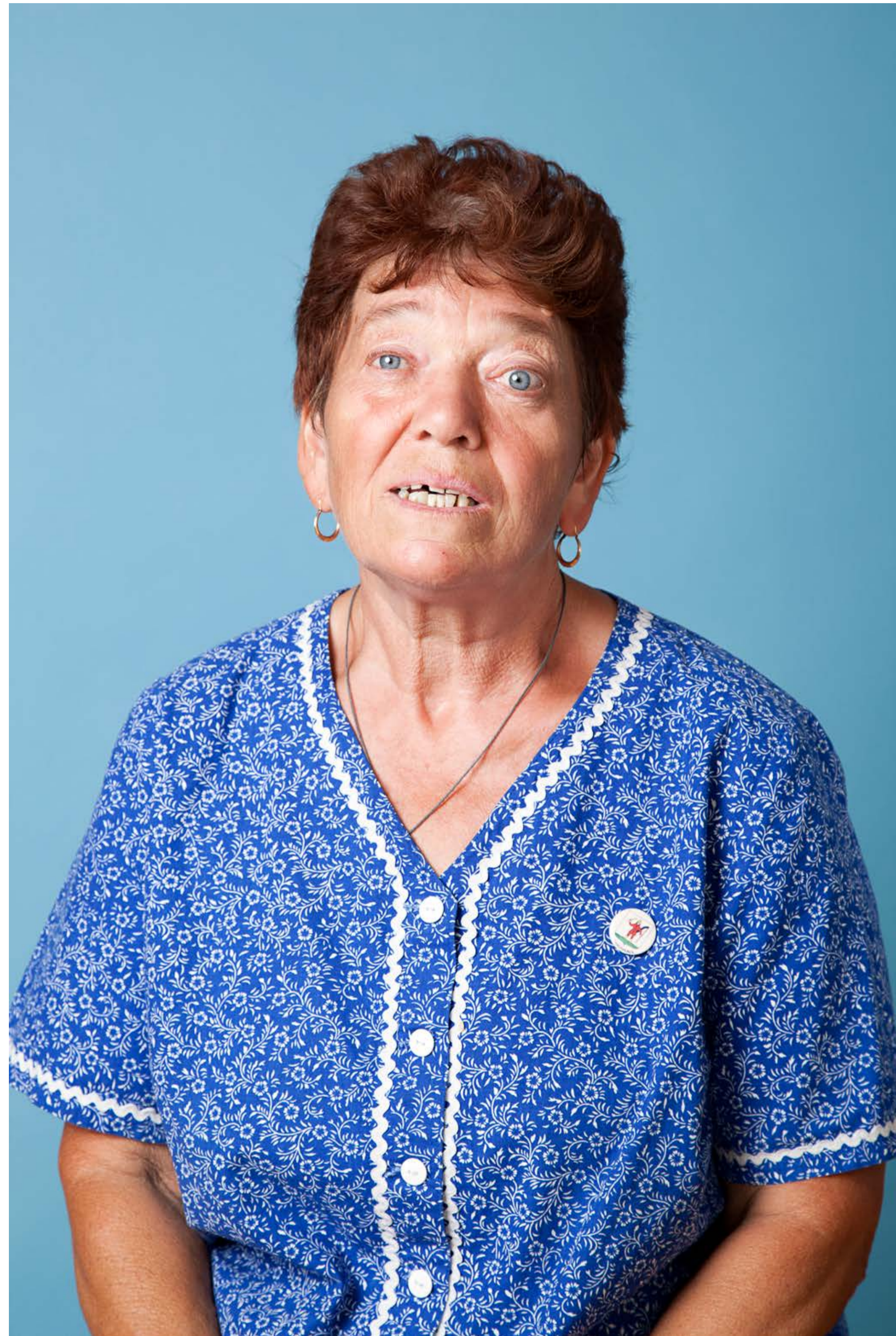
Fáj annak a fának, kit baltával vágnak.
Fáj annak a lánynak kit mindig gyaláznak,
Engemet is gyaláz egy semmire való,
Kint a faluban, nincsen alább való.

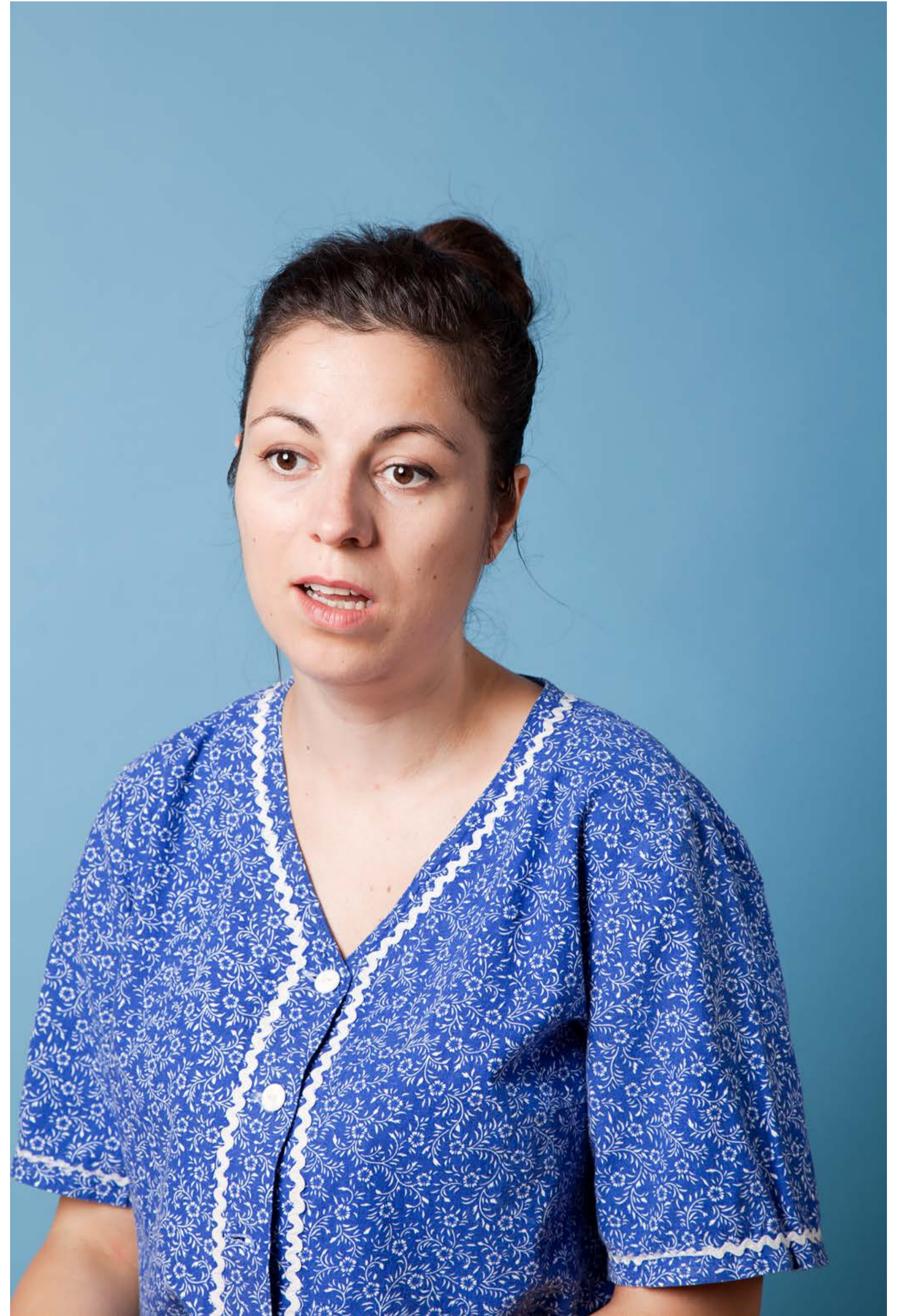

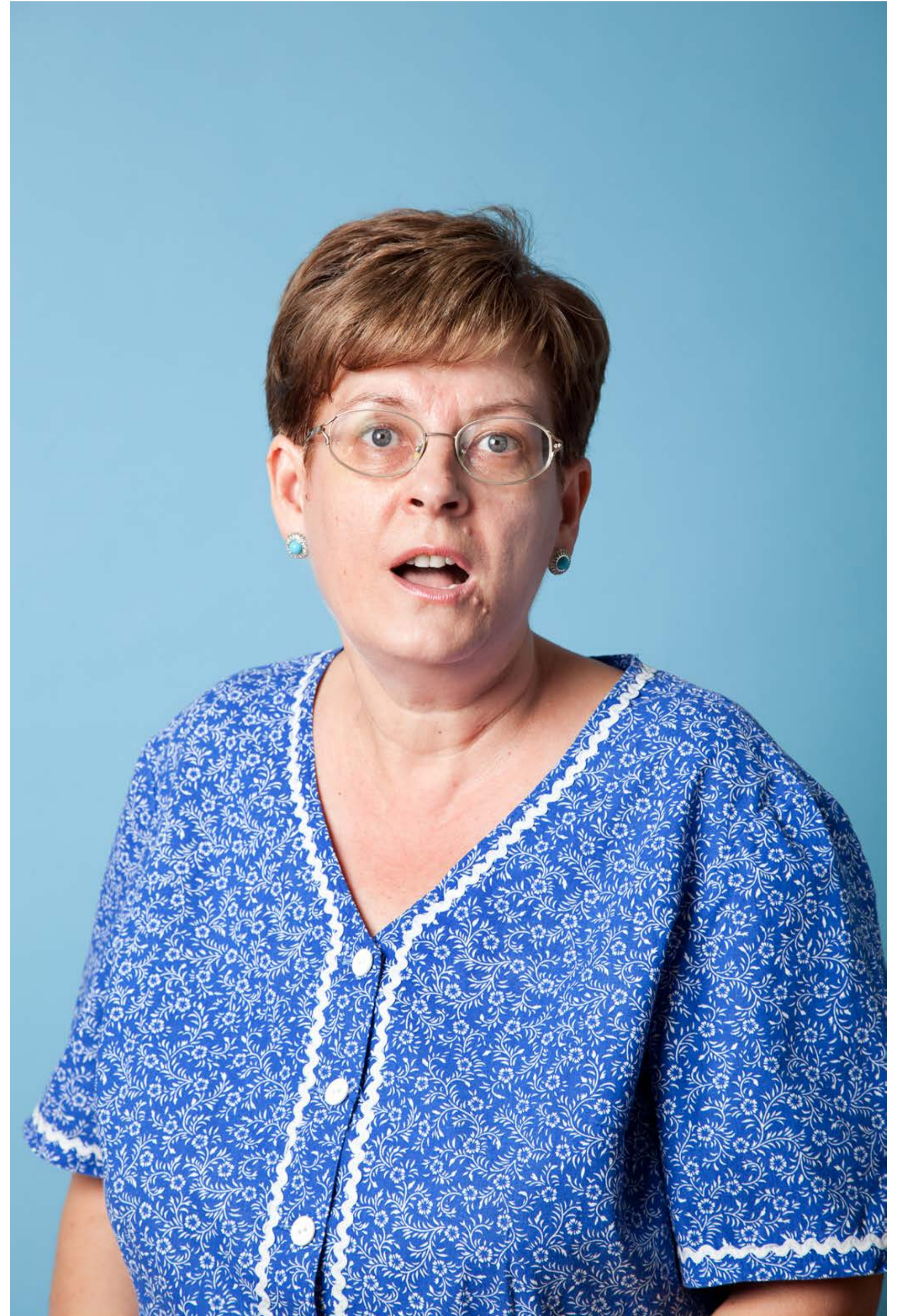

Szabó Balintné : Erzsébeti :

Korosmáros Gyulóné : Piroskonéni :

Molnár Imréné : Erzsike :

Deák Mihályné : Magdika : +

Török Józsefné : Pöttyike :

Festő Katalin
Kuspa Géza : Katika : 06

Diosné : Erzsike : +3

Kozár Sándorné : Juliska : C

Deák Mihályné : Magdi : C

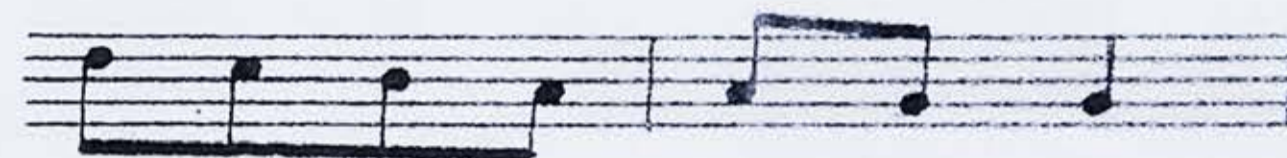
Sarkon forgó kis menyecske vagyok én,
Kinek csók kell jöjjön ide adok én,
Adtam csókot, adok is én párjával,
Mit törődöm én a világ bajával.

(A)

Giusto. ♩ = 114

Fél- re bá- nat, fél- re bí

Bo- lond, a- ki szo- mo- ru.

Lám én mi- lyen uig va- gyok,

Lám én mi- lyen.

Mindenki

Olvad a hó tavasz akar lenni
De szeretnék kék ibolya lenni
Kinyílnék a rózsám kertjébe
hord zúzne fel dobogó kebleme.

Vámospércsen van egy malom,
bubánatot űrnek azon csuhaja
Nekem is van egy bánatom,
elmegyek és lejáratom csuhaja
Ősszel a tea rózsá lehullott,
engem a szeretóm elhagyott
Ha elhagyott majd lesz másik,
nem busulok én utána sokáig

äää

Mennyi minden történt, oszt mégis itt vagyunk.

So many things happened and yet we're still here.

Nem voltam elég magamnak. Meg kellett tanulnom, hogy most magam vagyok, oszt jól vagyok.

I didn't use to be enough for myself. I had to learn that I'm on my own, and I'm fine.

Adni kell magunkra, mert ha mink nem adunk magunkra, akkor senki se fog adni ránk.

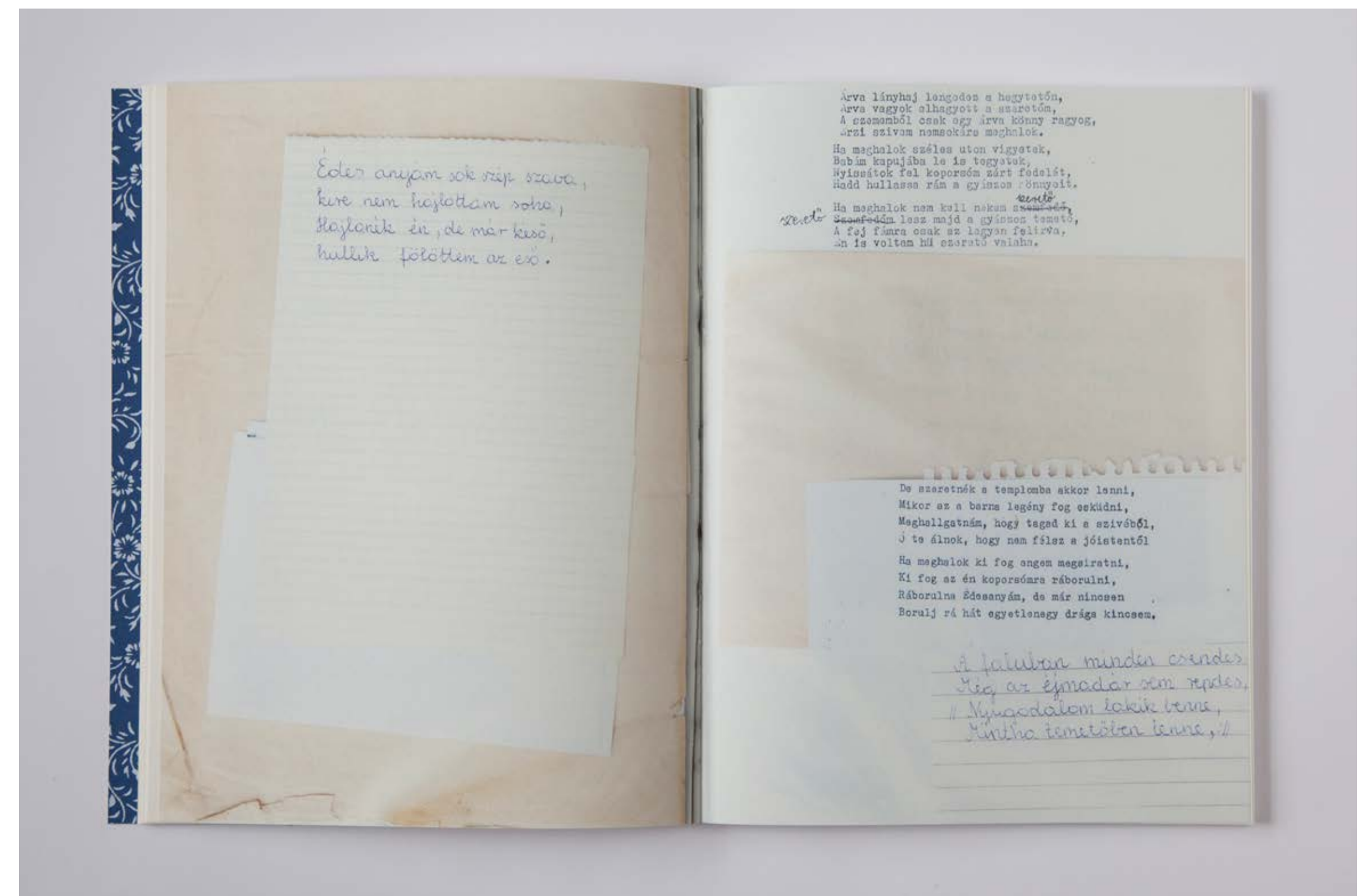
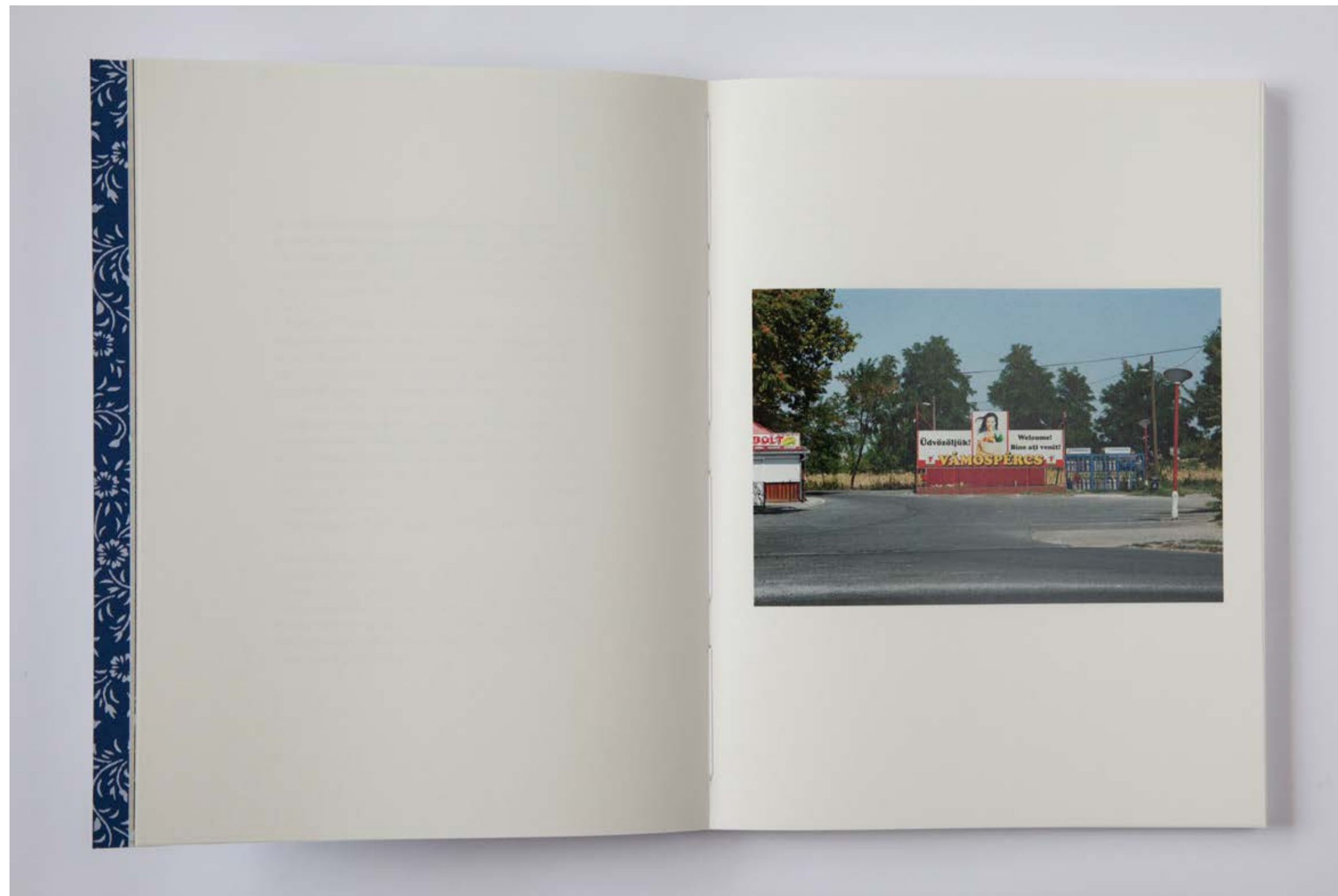
We must respect ourselves because if we don't, nobody else will.

Köszönöm a Vámospércsi Népdalkör tagjainak, hogy befogadtak és kitüntettek a szeretetükkel.

Many thanks to the members of the Folk Choir of Vámospércs for accepting me and honouring me with their love.

Sándor Józsefné Margit
Molnár Imréné Erzsike
Szabó Bálintné Eszti
Fagyal Marcsi
Kacsándi Mihályné Ica
Deák Mihályné Magdi
Kozáb Sándorné Julika
Szabó Mihályné Ica
Zudor Sándorné Manyi
Feskó Katalin
Tarr Imre
Forróné Kathi Ildikó
Fagyal Gáborné Marika
Karakóczy Lajosné Róza
Meggyesi Imréné Marika
Barta Gyuláné Margit
Csere Istvánné Gizike
Kocsmáros Gyuláné Piroska
Kocsis Józsefné Erzsike
Kötél Imréné Erzsike

Édes anyam sok szép szava,
kire nem fejtetem soha,
Kajlanék én, de már kisé,
hullik felettem az évs.

Arva lánynak langos a hajatón,
Arva vagyok alhagyott a szeretém,
A csomómból csak egy arva kőny regyos,
Jrai szívem nemokira meghalok.
Ha meghalok széles úton vigyetek,
Babám kópájába le is tegyék,
Nyitjátok fel koporsóba márt fűdélst,
Hadd hallassa rím a gyászos öngyóit.
Ha meghalok nem kell nekem ~~csomó~~^{csomó},
~~csomó~~ ~~csomó~~ lass majd a gyászos ~~csomó~~,
A fáj fémre csak az legyen felírva,
én is voltam én szerető valaha.

De szeretnék a templomba akkor lenni,
Mikor az a berna legény fog esküdni,
Meghallgatnám, hogy tegéd ki a szívőfél,
J te fínok, hogy nem fílesz a jóistentől
Ha meghalok ki fog ongon megírtni,
Ki fog az én koporsóma ráborulni,
Ráborulna édesanyám, de már nincsen
Borulj rá hát egyetlenegy drága kinszen.

A faluban minden csendes,
Lig az éjmedar sem nydes,
Nyugodatom lakik benne,
Ankha temetőben lenne, /

könyvlapozó videó

Köszönet Vámospércs város önkormányzatának, a Művelődési Ház és Könyvtár dolgozóinak, a szüleimnek, és mindazoknak, akik segítettek a munka során.

Thanks to the local government of Vámospércs, to the employees of the community centre and library, to my parents and to all who helped through the work.

kiadványterv: Szécsényi Ádám

kiadó: REDBOXCOM Kft.

felelős kiadó: Falvai Mátyás

translation: Domanovszky Dorottya, Károlyi Júlia,
Mesterházi Mónika, Tóth Krisztina, Jeremy Braverman

Moholy-Nagy Művészeti Egyetem Doktori Iskola

©Fátyol Viola 2024

www.fatyolviola.com